PRIJEDLOG ZAKONA O POTPORI ZA OČUVANJE RADNIH MJESTA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potpori za očuvanje radnih mjesta sadržana je u članku 2. stavku 4., a u vezi s odredbom članka 54. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Globalna gospodarska i financijska kriza, čiji je utjecaj na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj započeo u drugoj polovini 2008. godine, očituje se kroz usporavanje i pad gospodarske aktivnosti, što dovodi do značajnog opadanja zaposlenosti i povećanja nezaposlenosti.

Zbog njenog utjecaja na gospodarstvo i tržište rada Republike Hrvatske, došlo je do značajnog povećanja broja novo prijavljenih osoba u evidenciju nezaposlenih. U prvih šest mjeseci ove godine, broj nezaposlenih u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje bio je 5% veći nego u istom razdoblju prethodne godine, odnosno novo prijavljena je 12.431 osoba više nego u istom razdoblju prethodne godine. Opći trend kretanja na tržištu rada je rast stope nezaposlenosti i pad stope zaposlenosti, obzirom da gotovo 50% novo prijavljenih u evidenciji nezaposlenih ulazi izravno iz prekinutog radnog odnosa, te je u svibnju ove godine, stopa registrirane nezaposlenosti iznosila 14,4%.

Cijeneći pri tome i ukupna makro ekonomska kretanja, koja za prvo tromjesečje ove godine ukazuje na znatan pad bruto domaćeg proizvoda (6,7%), pad industrijske proizvodnje (7,1%), rast bruto inozemnog duga (1%), i smanjenje opće potrošnje, neophodno je, u cilju sprječavanja povećanja broja nezaposlenih, odnosno daljnjeg otkazivanja ugovora o radu radnika i sprječavanja nastanka dodatnih troškova otpuštanja radnika, primijeniti načela fleksibilnosti, kako bi se poslovnim subjektima omogućila prilagodba poslovanja u novonastalim okolnostima, a koja bi istovremeno osigurala ostanak što većeg broja radnika u radno pravnom statusu te se spriječilo dodatno otpuštanje radnika i nagli porast nezaposlenosti.

Stoga je potrebno radi ograničavanja navedenih negativnih posljedica, posebnim zakonom urediti ostvarivanje područja potpora za očuvanje radnih mjesta kod onih poslodavaca koji su zbog utjecaja gospodarske i financijske krize, prisiljeni smanjiti svoje gospodarske aktivnosti. Obzirom da se kod istih zbog smanjenja planiranih prihoda pojavljuje opasnost viška radne snage, nužno je posebnim zakonom urediti jedan dio radnog zakonodavstva, kako bi se tim poslodavcima pomoglo da očuvaju sva radna mjesta do ponovnog pokretanja gospodarskih i poslovnih aktivnosti i njihovog rasta do razine prije nastupa negativnih posljedica krize.

Na ovaj način Vlada Republike Hrvatske u okviru tripartitnih odnosa slijedi pozitivnu europsku praksu na području uređenja politike zapošljavanja i tržišta rada, uvažavajući pri tome i socijalne aspekte, obzirom da je način uređivanja potpore usmjeren jednim dijelom prema radnicima.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Iako se ovim zakonskim prijedlogom u hrvatsko zakonodavstvo uvodi novi oblik državnih potpora koji će se financirati iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, ipak za primjenu istog, neće biti potrebno osiguravati u Državnom proračunu posebna dodatna sredstva na pozicijama nadležnog tijela, odnosno Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

To stoga što su pravni instituti koje propisuje ovaj zakonski prijedlog usmjereni na zadržavanje stope zaposlenosti, odnosno stope nezaposlenosti na postojećoj razini, odnosno njime se želi smanjiti priliv novih nezaposlenih osoba u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a što će izravno utjecati i na moguće povećane troškove koji bi mogli nastati za materijalno-pravnu zaštitu nezaposlenih osoba. Obzirom da Hrvatski zavod za zapošljavanje za materijalno-pravnu zaštitu nezaposlenih osoba već ima osigurana sredstva u Državnom proračunu u iznosu od 1.209.017.435 kuna, unutar navedenih sredstava će se preraspodjelom istih, osigurati sredstva za isplatu državnih potpora po osnovi ovog zakonskog prijedloga. Pri tome treba istaknuti da je trošak isplate ovih potpora, znatno manji od visine troškova materijalno-pravne zaštite, koja bi se temeljem važećih propisa isplaćivala radnicima kojima bi bio otkazan ugovor o radu. Osim toga, Hrvatski zavod za zapošljavanje i u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja, za aktivnost sufinanciranja novog zapošljavanja, ima u Državnom proračunu osigurana sredstva u visini od 32.185.300 kuna, koja se tijekom prve polovine ove godine, gotovo uopće nisu koristila te je za pretpostaviti da se neće koristiti niti do kraja ove godine, obzirom da je u padu potreba novog zapošljavanja i s te proračunske pozicije je moguće preraspodijeliti sredstva za provedbu ovoga zakona.

Osim navedenog, zadržavanje radnika u svijetu rada, uz primjenu ovog zakonskog prijedloga, istovremeno utječe i na prihode Državnog proračuna, obzirom da će ti radnici i nadalje biti obuhvaćeni uplatama poreza i doprinosa, te će se jedan dio odobrene i isplaćene potpore vraćati u Državni proračun, dok bi ulazak tih radnika u nezaposlenost, predstavljao ne samo izravan trošak za Državni proračun, već istovremeno i smanjen prihod. U slučaju krajnje nepovoljne procjene, a na bazi pretpostavke da bi do kraja 2009. godine bez radnih mjesta moglo ostati oko 50.000 radnika, uz primjenu pretpostavljenog skraćivanja radnog vremena za 20%, broj radnika koji bi trebali biti obuhvaćeni skraćenim radnim vremenom, a time i potporom, bio bi oko 250.000 radnika. Uz primjenu instituta ovog zakonskog prijedloga, za dodjelu državnih potpora za navedenih 250.000 radnika, preraspodjelom sredstava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje osigurano je u Državnom proračunu Republike Hrvatske oko 200.000.000 kuna.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovog zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, a to su osobito opravdani državni razlozi, odnosno u uvjetima gospodarske krize i njenog utjecaja na tržište rada u Republici Hrvatskoj, usmjeravanje sredstava na sprječavanje otpuštanja radnika te na očuvanje njihovih radnih mjesta.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTPORI ZA OČUVANJE RADNIH MJESTA

Članak 1.

Ovim se Zakonom, radi ograničavanja negativnih učinaka svjetske gospodarske krize na tržište rada u Republici Hrvatskoj, uređuju uvjeti, visina i način ostvarivanja potpore za očuvanje radnih mjesta (u daljnjem tekstu: potpora) skraćivanjem punog radnog vremena.

Članak 2.

(1) Potporu mogu koristiti trgovačka društva i fizičke osobe koje zapošljavaju radnike (u daljnjem tekstu: poslodavci).

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, potporu ne mogu koristiti obiteljska poljoprivredna gospodarstva, poslodavci koji se prema posebnim propisima koji uređuju područje državnih potpora smatraju poslodavcem u teškoćama i poslodavci koji su korisnici potpora za zapošljavanje.

Članak 3.

(1) Poslodavac koji u cilju očuvanja radnih mjesta skrati trajanje punog radnog vremena i kao puno radno vrijeme odredi radno vrijeme u trajanju do 32 sata tjedno, može koristiti potporu u visini:

1) razlike između iznosa doprinosa iz plaće i na plaću radnika prije skraćenja radnog vremena i iznosa doprinosa iz plaće i na plaću radnika poslije skraćenja radnog vremena, a najviše do 20% ukupnog iznosa doprinosa iz plaće i na plaću radnika prije skraćivanja radnog vremena, i

2) razlike između plaće radnika umanjene za poreze i doprinose za obvezna osiguranja prema posebnom propisu prije skraćenja radnog vremena i nakon skraćenja radnog vremena, od 10% te razlike, odnosno 13% te razlike, ako radnik uzdržava dijete.

(2) Poslodavac koji je sukladno stavku 1. ovoga članka skratio radno vrijeme za radnike kojima isplaćuje minimalnu plaću prema posebnom propisu, može koristiti potporu prema stavku 1. podstavku 1. ovoga članka.

Članak 4.

(1) Potporu iz članka 3. ovoga Zakona, može koristiti poslodavac koji:

1) u 2007. godini nije poslovao s gubitkom, i

2) u drugom polugodištu 2008. godine odnosno prethodnom polugodištu 2009. godine ima gubitak u poslovanju, koji nije nastao u razdoblju do 31. srpnja 2008. godine, i

3) izradio je program za očuvanje radnih mjesta skraćivanjem radnog vremena i za koji ima suglasnost radničkog vijeća ili sindikalnog povjerenika koji prema posebnom propisu ima sva prava i obveze radničkog vijeća, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: Zavod), ako nema radničkog vijeća ili sindikalnog povjerenika u njegovoj ulozi.

4) prije podnošenja zahtjeva za dodjelu potpore nema nepodmirenih obveza za obvezne doprinose prema posebnom propisu.

(2) Program iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka, mora sadržavati podatke o svim mjerama koje je poslodavac već proveo ili ih provodi kako bi očuvao radna mjesta, te podatke o skraćenom broju radnih sati i planirano trajanje razdoblja skraćenog radnog vremena, obrazložene razloge skraćivanja radnog vremena, broj radnika i njihova radna mjesta koji su obuhvaćeni skraćivanjem radnog vremena, te podatak o broju očuvanih radnih mjesta skraćivanjem radnog vremena.

Članak 5.

Poslodavac može potporu iz članka 3. ovoga Zakona koristiti za sve svoje radnike ili za radnike one organizacijske jedinice, za koju se, prema ovom Zakonu, skraćuje radno vrijeme.

Članak 6.

(1) Zahtjev za dodjelu potpore iz članka 3. ovoga Zakona, poslodavac podnosi nadležnoj službi Zavoda prema sjedištu poslodavca ili sjedištu organizacijske jedinice za koju se traži potpora, najkasnije do 30. lipnja 2010. godine.

(2) Uz zahtjev iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac je dužan priložiti:

1) presliku rješenja o upisu u sudski registar, odnosno obrtnicu,

2) dokaz da nije poslovao s gubitkom u 2007. godini te da je imao gubitak u drugom polugodištu 2008. godine odnosno u prethodnom polugodištu 2009. godine,

3) program iz članka 4. stavka 1. podstavka 3. i stavka 2. ovoga Zakona,

4) dokaz da nema nepodmirenih obveza za obvezne doprinose prema posebnom propisu prije podnošenja zahtjeva.

(3) Zavod je dužan u roku od petnaest dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona,u elektroničkom obliku objaviti upute i obrazac za podnošenje zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 7.

(1) Potporu iz članka 3. ovoga Zakona poslodavac može koristiti za razdoblje skraćenog radnog vremena u trajanju od najduže 3 mjeseca.

(2) Nakon proteka razdoblja korištenja potpore iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac može podnijeti novi zahtjev za korištenje potpore u skladu s člankom 6. ovoga Zakona.

(3) Ukupno razdoblje korištenja potpora iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne može biti duže od šest mjeseci.

Članak 8.

(1) Ispunjavanje uvjeta za dodjelu potpora sukladno ovom Zakonu utvrđuje Zavod najkasnije u roku od trideset dana od dana podnošenja zahtjeva iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona, nakon čega s poslodavcem sklapa ugovor o dodjeli potpore.

(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka, uređuju se međusobni odnosi, prava, obveze i odgovornosti ugovornih stranaka.

(3) Poslodavac je dužan pri potpisivanju ugovora iz stavka 1. ovoga članka, Zavodu predati odgovarajući instrument osiguranja tražbine.

(4) U razdoblju korištenja potpore iz članka 3. ovoga Zakona, poslodavac je Zavodu, na njegov zahtjev, dužan dostaviti podatke o broju radnika koji su kod njega zaposleni i kojima isplaćuje plaću.

Članak 9.

(1) Poslodavac je, nakon potpisivanja ugovora iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona, Zavodu dužan mjesečno dostavljati popis radnika i obračun traženog iznosa potpore za svakog radnika, te datum dospijeća isplate plaće radnicima.

(2) Zavod je dužan po primitku podataka iz stavka 1. ovoga članka, potporu iz članka 3. ovoga Zakona poslodavcu isplatiti najkasnije do dana dospijeća isplate plaće radnicima.

Članak 10.

(1) Potpore iz članka 3. ovoga Zakona, Zavod poslodavcu isplaćuje na teret sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske.

(2) Primljenu potporu iz članka 3. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona, poslodavac je dužan uplatiti u Državni proračun Republike Hrvatske prema propisima o obveznim doprinosima, a primljenu potporu iz članka 3. stavka 1. podstavka 2. ovoga Zakona, pri isplati plaće isplatiti radniku.

Članak 11.

(1) Poslodavac koji koristi potpore iz članka 3. ovoga Zakona, u razdoblju korištenja potpore, dužan je:

1) radnicima redovito isplaćivati plaću, i

2) podmirivati obvezne doprinose prema posebnom propisu, i

3) zadržati isti broj radnika kojima je isplaćivao plaću na dan podnošenja zahtjeva.

(2) Poslodavac koji koristi potpore iz članka 3. ovoga Zakona, za razdoblje korištenja potpore ne smije:

1) zapošljavati radnike na radna mjesta za koja je radno vrijeme skraćeno sukladno ovom Zakonu,

2) odrediti prekovremeni rad radnicima,

3) koristiti rad ustupljenih radnika odnosno povremeni rad učenika i studenata,

4) članovima upravnih odnosno nadzornih tijela poslodavca odnosno osobama koje obavljaju upravljačke ili nadzorne poslove poslodavca, isplaćivati nagrade, bonuse, stimulacije, niti druga davanja u naravi ili novcu.

(3) Poslodavac koji koristi potpore iz članka 3. ovoga Zakona za radnike jedne organizacijske jedinice, a ima potrebu novog zapošljavanja u drugim organizacijskim jedinicama za koje ne koristi potporu, dužan je o toj potrebi obavijestiti radnike za koje prima potporu i ponuditi im obavljanje tih poslova.

Članak 12.

Nadzor nad provedbom ovoga Zakona kojim je uređeno zapošljavanje, broj radnika i radno vrijeme, obavlja tijelo državne uprave nadležno za poslove inspekcije rada, a nadzor nad provedbom ovoga Zakona kojim se uređuje isplata plaća i uplata obveznih doprinosa prema posebnom propisu, obavlja tijelo državne uprave nadležno za financijske poslove.

Članak 13.

Postupanje poslodavca protivno odredbama ovoga Zakona, osnova je za raskid ugovora iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona, obvezu vraćanja odobrenih i isplaćenih potpora pokretanjem postupka prisilne ovrhe temeljem instrumenta osiguranja tražbine.

Članak 14.

(1) Novčanom kaznom od 100.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba:

1) ako u razdoblju korištenja potpore iz članka 3. ovoga Zakona, Zavodu na njegov zahtjev, ne dostavi podatke o broju radnika koji su kod njega zaposleni i kojima isplaćuje plaću (članak 8. stavak 4.),

2) ako nakon potpisivanja ugovora, Zavodu dostavi netočan popis radnika ili netočan obračun traženog iznosa potpore za svakog radnika ili netočan datum dospijeća isplate plaće radnicima (članak 9. stavak 1.),

3) ako poslodavac u razdoblju korištenja potpore radnicima redovito ne isplaćuje plaću, ili ne podmiruje obvezne doprinose prema posebnom propisu, ili ne zadrži isti broj radnika kojima je isplaćivao plaću na dan podnošenja zahtjeva (članak 11. stavak 1.),

4) ako u razdoblju korištenja potpore zapošljava radnike na radna mjesta za koja je radno vrijeme skraćeno, ili odredi prekovremeni rad radnicima, ili koristi rad ustupljenih radnika odnosno povremeni rad učenika i studenata, ili isplaćuje nagrade članovima upravnih odnosno nadzornih tijela poslodavca (članak 11. stavak 2.).

(2) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 40.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 15.

U razdoblju primjene ovoga Zakona, za radnike za koje se koristi potpora iz članka 3. ovoga Zakona, ne primjenjuje se odredba članka 7.a Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 30/04 i 68/05 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

Članak 16.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama", a važit će do 31. prosinca 2010. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.
Propisuje se područje primjene Zakona.

Članak 2.
Propisuje se koje pravne i fizičke osobe mogu koristiti potporu za očuvanje radnih mjesta.

Članak 3.
Uređuje vrstu i visinu potpore za očuvanje radnih mjesta, skraćivanjem radnog vremena i to na način da se pod plaćom radnika podrazumijeva plaća u neto iznosu.

Članak 4.
Propisuju se uvjeti kojima poslodavac, u cilju ostvarivanja prava na potporu, mora kumulativno udovoljavati, kao i obvezni sadržaj programa kojeg je poslodavac dužan izraditi za očuvanje radnih mjesta skraćivanjem radnog vremena.

Članak 5.
Propisuje se pravo poslodavca da potporu koristi za sve svoje radnike, odnosno za radnike samo one organizacijske jedinice za koju se skraćuje radno vrijeme.

Članak 6.
Propisuje se nadležnost i postupak za dodjelu potpore za očuvanje radnih mjesta, kao i krajnji rok za podnošenje zahtjeva.

Članak 7.
Propisuju se razdoblja mogućeg ostvarivanja potpore, kao i vremensko ograničenje njenog korištenja.

Članak 8.
Propisuje nadležnost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za utvrđivanje ispunjavanja uvjeta za dodjelu potpore, obvezu sklapanja ugovora između poslodavca i Zavoda, kao i obvezu poslodavca da Zavodu na njegov zahtjev, dostavi propisane podatke.

Članak 9.
Propisuje način isplate odobrene potpore i podatke koje je u tu svrhu, poslodavac dužan dostaviti Zavodu.

Članak 10.
Propisuje se način isplate potpore ne teret sredstava Državnog proračuna., te se utvrđuje postupanje poslodavca s primljenom potporom.

Članak 11.
Propisuju se obveze poslodavca tijekom razdoblja korištenja potpore, kao i njegove obveze prema njegovim radnicima za koje prima potporu, u slučaju novog zapošljavanja.

Članak 12.
Propisana je nadležnost tijela državne uprave za nadzor nad provedbom ovoga Zakona.

Članak 13.
Propisuje razloge za raskid ugovora kao i obvezu vraćanja odobrenih i isplaćenih potpora.

Članak 14.
Propisane su novčane kazne za poslodavca pravnu osobu, kao i za poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu pravne osobe koji ne postupaju u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Članak 15.
Propisuje se derogacija članka 7.a Zakona o radu u razdoblju primjene ovoga Zakona, za radnike za koje se koristi potpora.

Članak 16.
Utvrđeno je stupanje na snagu, kao i ograničeno vrijeme važenja ovoga Zakona.